

BELASTINGEN: (Meer) Eigen inkomsten?!

Inleiding VNG Congres Gemeentefinanciën

Robbert Verkuijen, coördinator belastingzaken VNG

Ons standpunt (1)

“Om maatschappelijke opgaven vanuit de lokale samenleving en met de juiste democratische afweging op te kunnen pakken, is beleidsmatige én financiële armslag noodzakelijk. Er dient daarom een verschuiving plaats te vinden van rijksbelastingen naar het lokale belastinggebied. Daarbij gelden wel enkele randvoorwaarden.”

Ons standpunt (2): geef ons een hengel

Lange geschiedenis

1992: “Belastingen omlaag”

Sindsdien: groot aantal rapporten en standpunten,

o.a. Universiteiten, CPB, RFV/ROB, CPB, RvS, VNG (Eerste Overheid, Eenhoorn/ Belasten op niveau/Commissie Rinnooy Kan)

Algemene teneur: uitbreiden

Netto resultaat: -

Stand van zaken 2019 (1)

Rijksbegroting: ... komen de fondsbeheerders in 2020 met voorstellen om het belastinggebied van gemeenten te hervormen.

Minister BZK laat zich positief uit over uitbreiding op VNG-congres

Reactie Miljoenennota: Raad van State, eigen belastingen blijken dan rijksinkomsten

Macronorm afgeschaft

Jan van Zanen: geef gemeenten een hengel (4 miljard uitbreiding, 25% van de inkomsten)

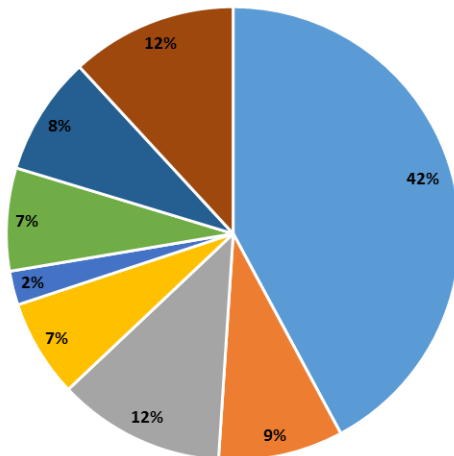
Stand van zaken 2019 (2)

staatssecretaris Snel:begin 2020 de bouwstenen voor een beter belastingstelsel:een 'technisch ambtelijke verkenning van een breed palet'.

een verschuiving naar een ruimer gemeentelijk belastinggebied (behoort) tot de mogelijkheden. In samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden eerder uitgewerkte plannen voor een herziening van het gemeentelijke belastinggebied opnieuw doordacht', (VNG is hier bij betrokken)

Inkomsten gemeenten 59,6 miljard (2019)

Inkomstenbronnen 2019

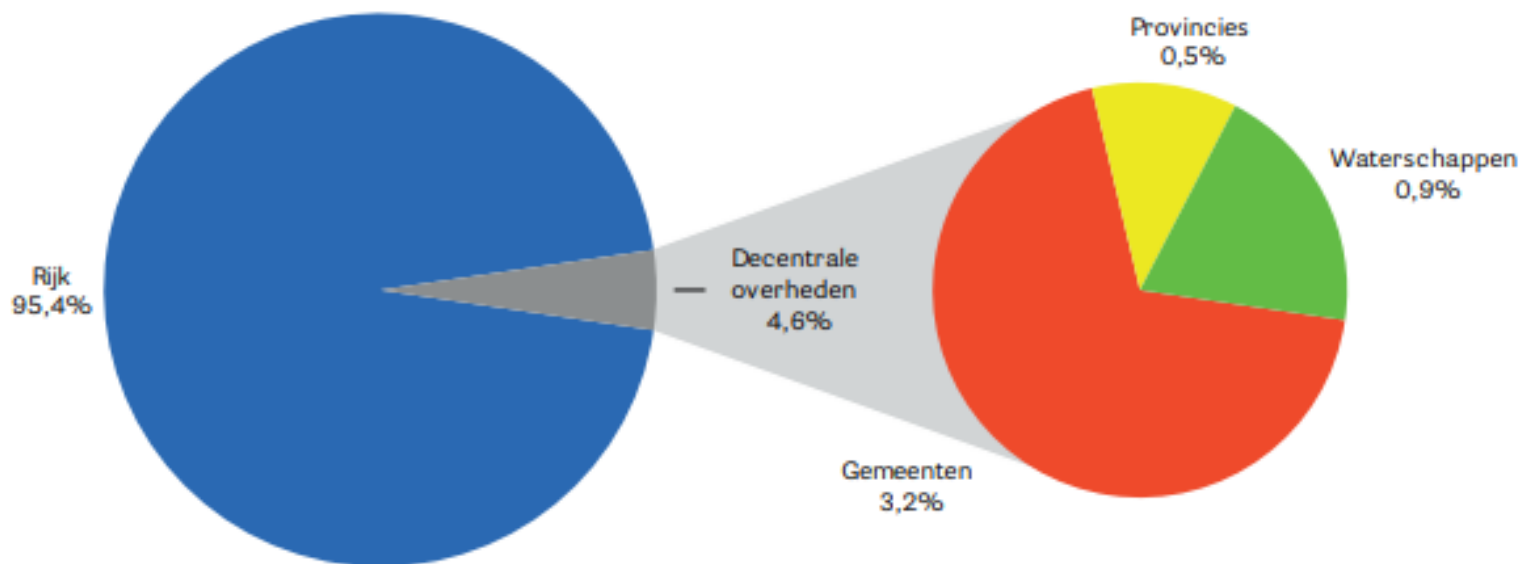

- Algemene uitkering 25,2 mrd.
- DU / IU 5,6 mrd.
- Specifieke uitkeringen 7,0 mrd.
- OZB 4,1 mrd.
- Overige belastingen 1,4 mrd.
- Heffingen en leges 4,3 mrd.
- Bouwgrond 5,0 mrd.
- Overige inkomsten 7,0 mrd.

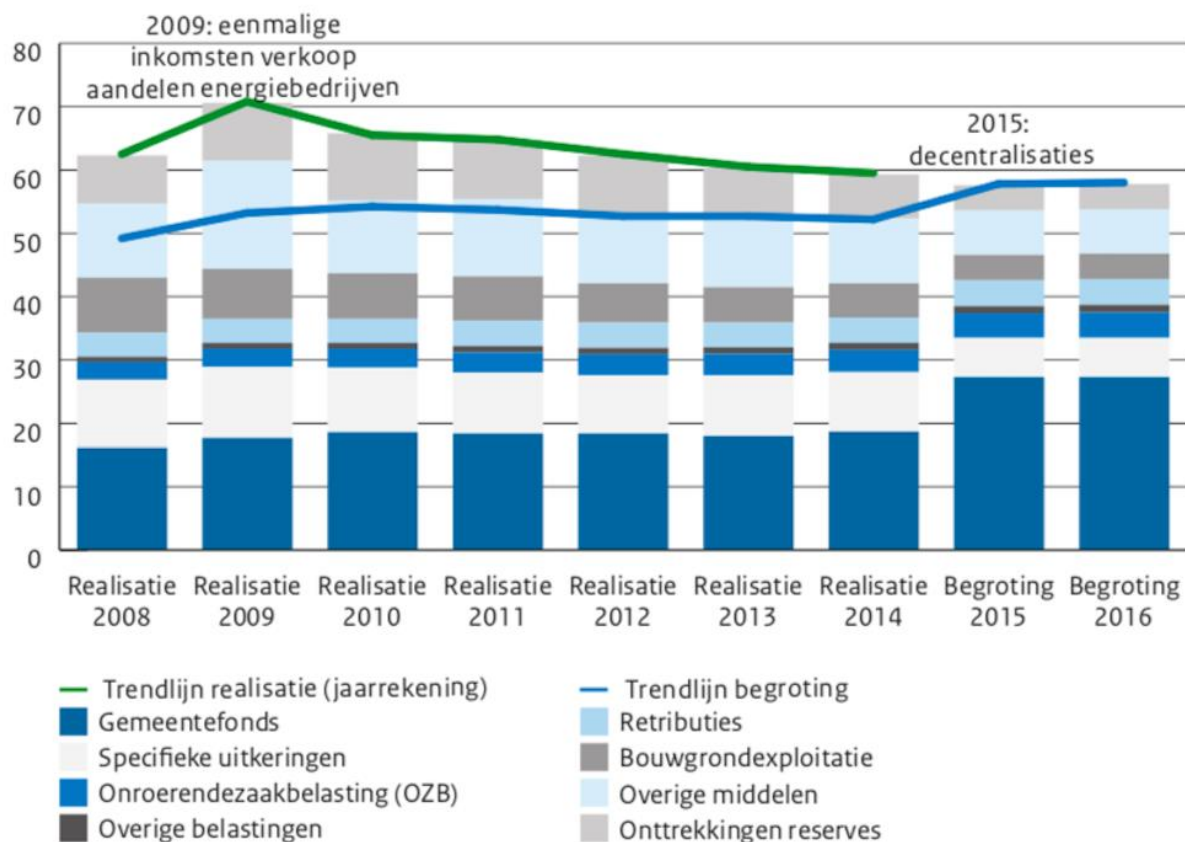
Overdrachten Rijk maken 63% van de totale inkomsten uit

Slechts een klein deel van de belasting- en premieopbrengst gaat naar gemeenten

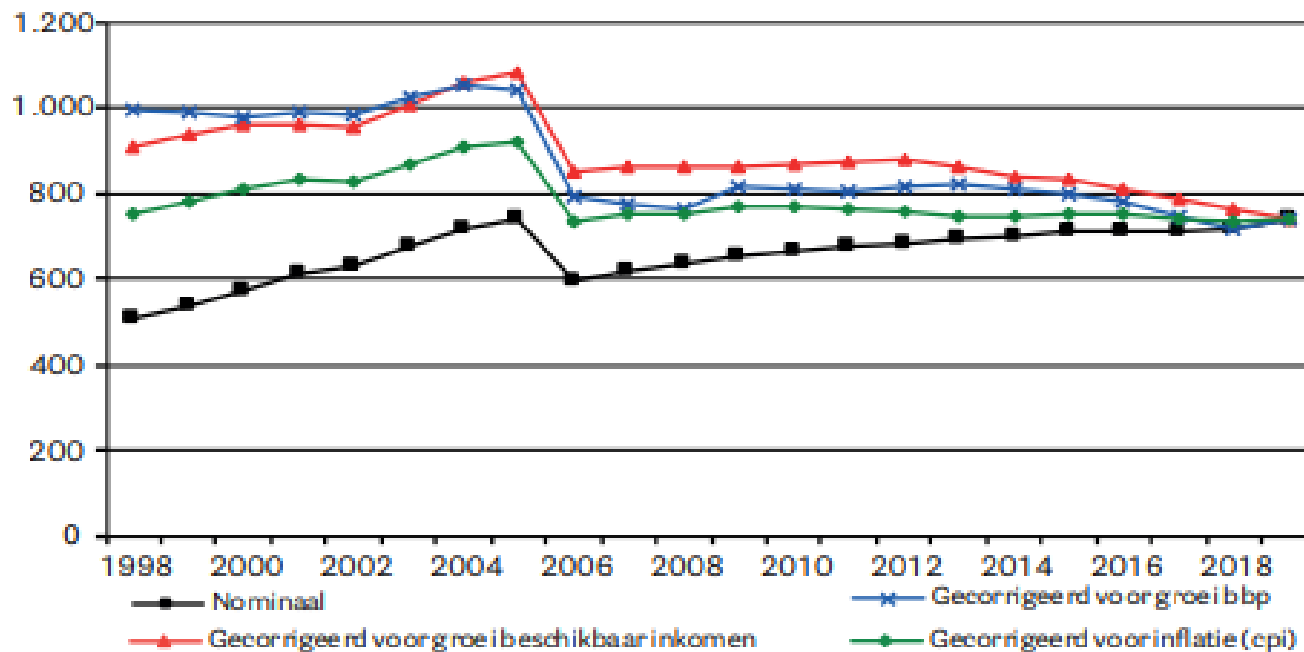
Figuur 2 Belasting- en premieopbrengst naar overheidslaag 2019^s

Afhankelijkheid is toegenomen

Figuur 3 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (euro)

Huidig:

Gesloten stelsel:

- OZB
- Afvalstoffenheffing, rioolheffing
- Toeristenbelasting
- Parkeerbelasting
- Rechten (leges)
- Overig (baatbelasting, forensenbelasting, precario, BIZ, honden)

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

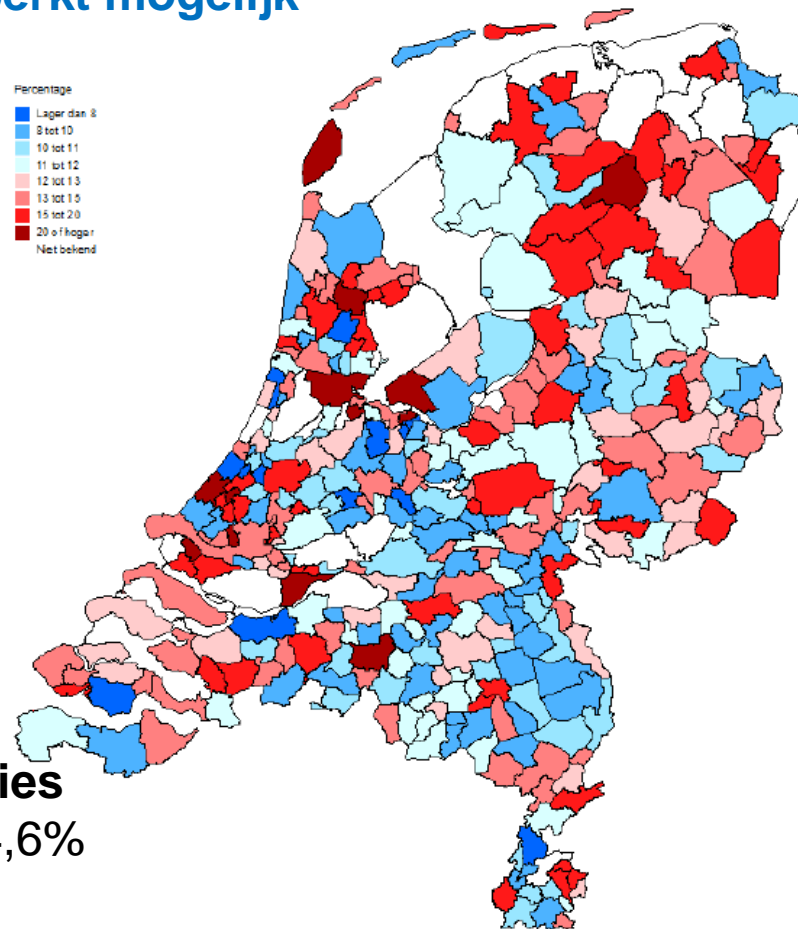
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Bijsturen aan inkomstenkant beperkt mogelijk

Hefboomeffect
De OZB stijging
die nodig is om
1% meer te
kunnen uitgeven

Hefboomeffect
Gemiddeld 15,7%

Effect decentralisaties
Voor 2015 was dit 14,6%

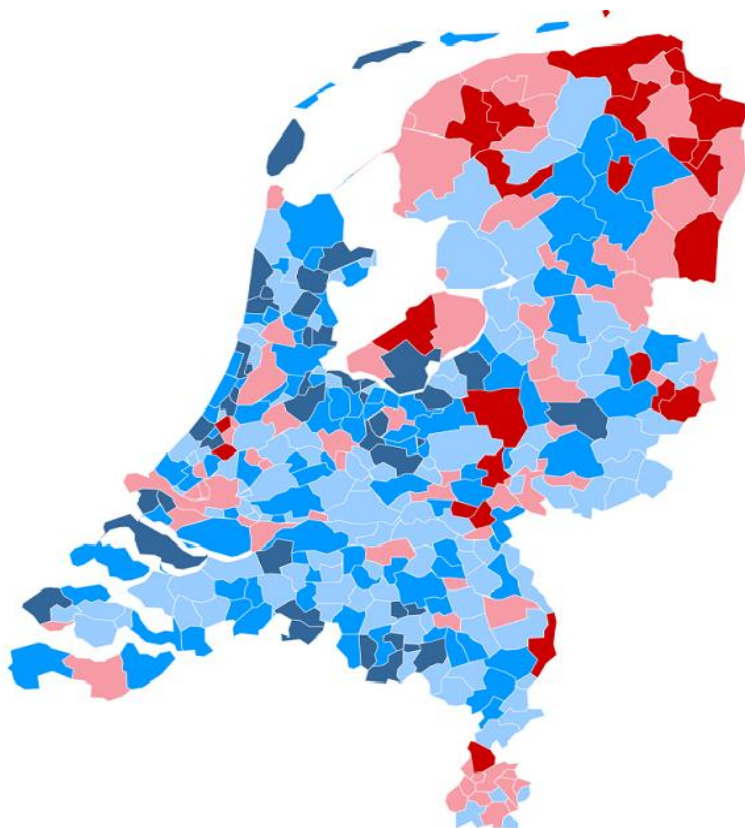
Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Ruimte om inkomsten te vergroten

Onbenutte OZB belastingcapaciteit

Dit geeft de ruimte voor ombuigingen inkomsten aan en is mogelijke indicatie van druk op exploitatie.

Onbenutte belastingcapaciteiten 2017

- kleiner of gelijk aan 0%
- groter dan 0% en kleiner of gelijk aan 2%
- groter dan 2% en kleiner of gelijk aan 4%
- groter dan 4% en kleiner of gelijk aan 6%
- groter dan 6%

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

SCHUIF VAN RIJKSBELASTINGEN NAAR GEMEENTELIJKE BELASTINGEN: Waarom?

- **Band tussen bepalen en betalen (democratie)**
- **Sturingsmogelijkheden eigen beleid**
- **Opvang verdeelongelijkheden**
- **Stabiliteit**
- **(Meer werkgelegenheid)**
- **Milieu**
- **Overig?**

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

SCHUIF VAN RIJKSBELASTINGEN NAAR GEMEENTELIJKE BELASTINGEN: Waarom NIET?

- **Armoedeval**
- **Ongerechtvaardigde verschillen binnen Nederland**
- **Weerstand bij burgers/bedrijven**
- **Uitvoeringslasten**
- **In de praktijk blijft Rijk toch sturen**
- **Overig?**

Hoe?

- **Nieuwe Heffingen (zie Rinnooy Kan)**
 - **Algemeen (OZB, ingezetenen)**
 - **Doelheffingen**
- **Uitbreiding/revitalisering bestaande heffingen**
 - **Afschaffing vrijstellingen OZB**
 - **Verhogen tarieven OZB**
 - **Baatbelasting**

Hoe (2) ?

- **Overhevelen rijksbelastingen
(belasting op water of energie)**
- **Opcenten op rijksbelastingen (IB)**
- **Doelheffingen (klimaat, omgeving,
gebiedsontwikkeling)**

Wat zijn goede belastingen ?

- redelijke, stabiele opbrengst
- Praktisch uitvoerbaar/lage kosten
- Herkenbaar
- Aanvaardbare economische gevolgen
- Geen excessieve belastingweerstand
- Bescheiden herverdeeleffecten
- Passend binnen bestuurlijke verhoudingen

Waar hadden we het over medio 2015

Kabinet én Rinnooy Kan

Substantiële - €4 miljard- door:

- Verlaging belastinginkomsten Rijk op arbeid;
- Corresponderende verlaging Gemeentefonds

- Invoeren ingezetenenbelasting
- (Her)invoeren bewonersOZB
- = 2 x €250 per huishouden
- (CPB-doorrekening)

Eerdere Ijkkpunten: voldoende?

1. Een groter belastinggebied is geen doel op zich, maar dient om de band tussen bepalen, betalen en verantwoorden te versterken.
2. Het moet gaan om een substantiële uitbreiding.
3. De horizontale, democratische verantwoording waarborgt verantwoorde heffing. Limitering van de opbrengsten via rijksregelgeving past daar niet bij.
4. Geen verhoging van de lastendruk. Uitbreiding van de gemeentelijke belastingen is onlosmakelijk verbonden met een navenante verlaging van de rijksbelastingen (mogelijk gemaakt door een verkleining van het gemeentefonds).
5. Voor de belastingbetaler is de herziening zo veel mogelijk inkomensneutraal. Koopkrachteffecten moeten worden geneutraliseerd. Dit vereist maatregelen van het Rijk.
6. Voor de belastingbetaler moet zichtbaar zijn dat er sprake is van een verschuiving en geen verhoging. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten.
7. Vereenvoudiging door afschaffen kleinere heffingen is mogelijk voor zover er sprake is van aanvaardbare financiële gevolgen op gemeentelijk niveau.